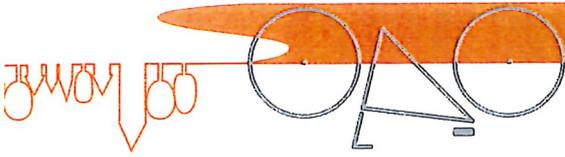

Groningen

Verklaring:

- 84 knooppunt
- route Levend Verleden
- overige routes
- weg
- natuur
- bos
- bebouwing
- gras- / akkerland
- molen
- kerk
- borg
- dagrecreatie
- zwembad
- hunebed
- uitkijkpunt
- informatiepunt
- informatiepunt Levend Verleden

Onnen is een esdorp dat ook op de grens van de Hondsrug en de Hunze laagte is gelegen. De omgeving van Onnen wordt gekenmerkt door hoogteverschillen. Zowel de Hondsrug als de 20ste eeuw zijn de Onnevaart en de haven gegraven. De polder ontstond en Onnen bloeide op. De prachtige boerderijen herinneren aan deze rijke geschiedenis.

Noordlaren is een Gronings esdorp met Drentse uitstraling op de grens van de Hondsrug en de Hunze laagte. Het esdorpenland-schap van Noordlaren kenmerkt zich door bolle akkers, boerderij-linten en de kleinschalige structuur van houtwallen en laanbeplan-tingen. Het Zuidlarenmeer begrenst het dorp aan de oostkant. Aan de westkant ligt het Noordlarenbos met daarachter de Drent-sche Aa. Langs de route ligt, ten zuidwesten van Noordlaren, een prachtige hunebed. Dit is het meest noordelijk gelegen hunebed van Nederland en het enige in de Provincie Groningen.

Appelbergen is een bijzondere plek binnen het esdorpenland-schap. Het natuurgebied ligt in een doornakkel door de Hond-rug, ook wel Bestolen Venen genoemd. Middenin het bos ligt een ruïne, een restant van een groter meer dat vroeger mogelijk een pingorïne was. Appelbergen is daarnaast ook een beladen plek. In de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers hier heimelijk 34 mensen begraven nadat ze hen hadden gefusilleerd.

Buurtschap Essen

De buurtschap Essen ligt op het noordelijk deel van de Hondsrug, op de overgang naar het natte veen. Tot in de jaren zestig was het een traditioneel landbouwgebied. De oude zandwegen, houtwallen en boerderijen herinneren nog aan die tijd. In dit gebied vormt de Rijksstraatweg, met haar statige landhuizen een uniek beeld. Een ander bijzonder element in het landschap is het voormalige kloostercomplex Yesse in de buurtschap Essen.

Paterswoldsemeer

Het Paterswoldsemeer maakt deel uit van het Drents-Gronings merengebied. Wat nu meer is, was tot ongeveer 1740 een veenmoeras met de naam Neerwold. Het Paterswoldsemeer ontstond rond 1740 door de veenwinning. Het meer is erg in trek bij watersporters en recreanten. Rondom het meer treft u een diversiteit aan bezienswaardigheden aan, zoals de Paalkoepel, een op palen gebouwd paviljoen, het Familiehotel en het clubhuis van zeilvereniging De Twee Provinciën. Ook de sluis Nijveensterkolk en poldermolen De Helper zijn bijzondere elementen in het landschap.

Meer informatie over de het Harense landschap is terug te vinden op de panelen langs de route of op www.haren.nl/over-haren. Ook kunt u met uw smartphone of tablet extra informatie opvragen door het scannen van de QR-code.

Colofon
 Tekst: Gemeente Haren en Grontmij.
 Fotografie: Gemeente Haren.
 Opmaak en druk: juni 2013.

Huis te Glimmen ligt in het landgoederlandschap op de grens met het stroomdallandschap van de Drentsche Aa. Het 'Nationaal beek-escdorpenland-schap van de Drentsche Aa' is in West-Europa het best bewaarde in zijn soort. Middenin dit landschap staat het Huis te Glimmen; een buitenhuis met een rijke historie. Tot aan het eind van de 19e eeuw was het landgoed in bezit van de familie Culin-lus naar wie het Culinusbos is genoemd. In dit bos ligt ook een voormalige eendekooi. Onlangs is de eendekooi opgeknapt. De eendekooi heeft zijn oorspronkelijke functie niet teruggekregen. Met het herstel zijn de kenmerken versterkt en daarmee is de kooi goed te herkennen.

Levend Verleiden Fietzen door het landschap van de gemeente Haren als reizen door de tijd. Het landschap is door de eeuwen heen steeds veranderd, zonder dat sporen van voorgaande tijden volledig zijn uitgewist. De fiets-route Levend Verleiden vertelt u de geschiedenis van het landschap door de eeuwen heen en neemt u mee naar bijzondere plekken in dit afwisselende landschap. Maak kennis met de 'Groene Parel van het Noorden'!

Deze fietsroute volgt de bewegwijzering van een aantal fietsknoop-punten in de gemeente Haren. U kunt op elke willekeurige plek in Haren met de route starten. De route is 50 km lang. Wanneer u het rondje om het Paterswoldsemeer achterwege laat, is de route 35 km. Op zeven plaatsen staan informatieboorden die uitleg geven over de plek. Dit zijn: landgoed Huis te Glimmen, Appelbergen en Bestolen Venen, het hunebed bij Noordlaren, Noordlaren, Onnen, Essen en het Paterswoldsemeer.

Levend Verleiden

Ontdek de 'Groene Parel van het Noorden' op de fiets - 35 of 50 km!

